

ZB| Planbureau
en Bibliotheek
van Zeeland

Factsheet

Dingen die niet mogen
klas 3 VO Zeeland

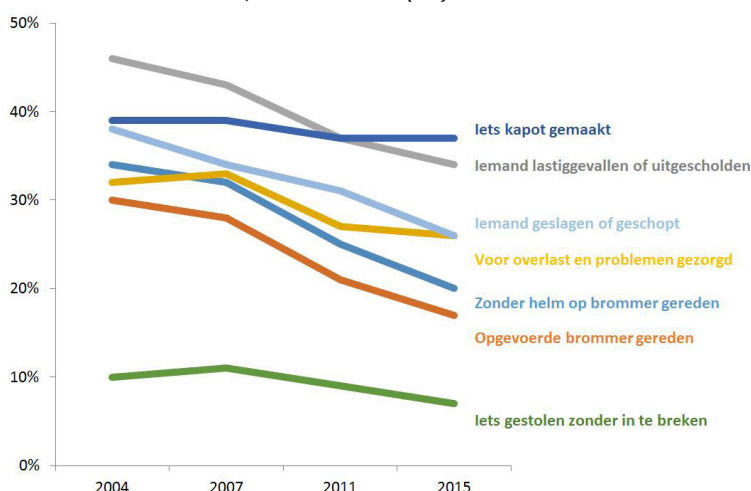
Dingen die niet mogen klas 3 Voortgezet Onderwijs Zeeland

In deze factsheet wordt ingegaan op ongewenst en strafbaar gedrag waaraan Zeeuwse scholieren zich naar eigen zeggen schuldig hebben gemaakt in het afgelopen jaar. Daarbij gaat het om een serie van twaalf gedragingen die variëren van overtredingen zoals zonder helm op een brommer (mee)rijden en ongewenst gedrag zoals iemand lastig vallen of uitschelden, tot verschillende misdrijven zoals drugs verhandelen of iemand beroven. Voor elk van deze gedragingen werd de leerlingen gevraagd hoeveel keer hij of zij zich daar in de afgelopen 12 maanden schuldig aan had gemaakt.

De factsheet maakt onderdeel uit van de Jeugdmonitor Zeeland van ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland. In opdracht van Zeeuwse gemeenten en Provincie Zeeland werd in het voorjaar van 2015 onder leerlingen uit klas 3 van het voortgezet onderwijs een onderzoek uitgezet. In totaal deden 3091 scholieren hier aan mee, wat neerkomt op een respons van 66%. Het is de vierde keer dat dit onderzoek is uitgevoerd. Eerdere metingen vonden plaats in 2011, 2007 en 2004.

Het aantal scholieren dat zich schuldig maakt aan de onderzochte gedragingen neemt af

Figuur 1: Overlast en lichtere vergrijpen door Zeeuwse scholieren, 2004-2015 (%)

Het aanrichten van vernielingen komt in 2015 het meest voor bij de leerlingen. Bijna vier van de tien scholieren (of 37% van allen) geeft in de enquête van 2015 aan in de voorbije 12 maanden wel eens of meerdere keren "iets kapot gemaakt" te hebben. Dat aandeel is vrijwel ongewijzigd sinds de eerste meting van de Jeugdmonitor in 2004 (destijds 39%).

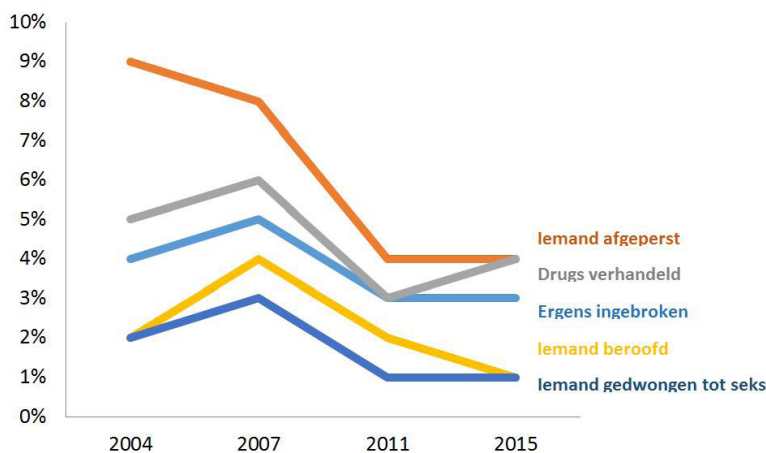
Op de tweede plaats van het meest voorkomende vergrijp staat in 2015 het mensen lastig vallen of uitschelden. Van de middelbare scholieren geeft één op de drie scholieren aan in de voorbije 12 maanden wel eens "iemand lastig gevallen of uitgescholden" te hebben. Dat is een aanzienlijke daling vergeleken met de enquête uit 2004 (destijds 46%).

Nog steeds veelvoorkomend zijn geweldsplegingen en het veroorzaken van "overlast of problemen". Het percentage scholieren dat naar eigen zeggen voor overlast of problemen zorgt is in 2015 gelijk aan het percentage dat aangeeft iemand te hebben geslagen of geschopt (beide 26%). Deze gedragingen kwamen in het verleden wel vaker voor.

Het rijden zonder helm en het rijden op een opgevoerde brommer komen ook minder vaak voor dan in 2004. In 2004 gaf nog één op de drie scholieren aan wel eens zonder helm op een brommer te hebben (mee)gereden, in 2015 zijn dat er nog maar één op de vijf. Het aandeel dat bekende één of meer keer op een opgevoerde brommer te hebben (mee)gereden, daalde in die periode van 30% in 2004 naar 17% in 2015.

Factsheet Dingen die niet mogen

Figuur 2: Zwaardere vergrijpen door Zeeuwse scholieren, 2004-2015 (%)

Noot: merk op dat de schaal van 0 tot 10 loopt, omdat het hier gaat om vergrijpen die weinig voorkomen.

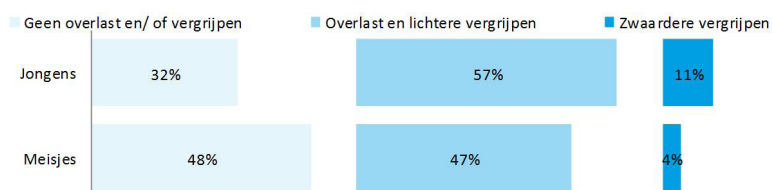
Ook is de leerlingen gevraagd naar zwaardere criminele vergrijpen. Behalve dat het hier telkens om kleinere aantallen gaat, moeten de cijfers met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. De jongeren moeten namelijk bereid zijn om over strafbare gedragingen te rapporteren. Dit blijken zij met name bij zwaardere vergrijpen niet altijd te doen¹. We presenteren hier de aantallen voor 2015: 119 scholieren hebben naar eigen zeggen iemand afgeperst (4%), 108 drugs verhandeld (4%), 83 ergens ingebroken (3%), 37 iemand beroofd (1%), en 27 iemand tot seks gedwongen (1%).

Hoewel onze bevinding dat er minder strafbare feiten worden gepleegd door jongeren overeen komt met landelijke cijfers², is enige voorzichtigheid bij het trekken van deze conclusie geboden. De door ons onderzochte vergrijpen vormen slechts een selectie van misdrijven die door jongeren gepleegd kunnen worden. Daarnaast is in de Jeugdmonitor Zeeland niet gekeken naar misdrijven en misdrijven die worden gepleegd op internet of via de telefoon (zoals cyberpesten of sexting). Om tot een goed beeld te komen van de ontwikkeling in strafbaar gedrag bij jongeren, valt het aan te bevelen om in vervolgonderzoek deze vormen van criminaliteit mee te nemen.

Meisjes blijven het braafst

Dat jongens vaker betrokken zijn bij overtredingen en misdrijven dan meisjes blijkt ook uit de Zeeuwse Jeugdmonitor. De verschillen tussen jongens en meisjes zijn het kleinst bij datgene wat ook het meest voorkomt namelijk het aanrichten van vernielingen (43% jongens versus 30% meisjes).

Figuur 3: Overlast en vergrijpen door Zeeuwse jongens en meisjes, 2015 (%)

Er is een aantal delicten waar (bijna) uitsluitend jongens zich schuldig aan maken. Het gaat om iemand dwingen tot seks en iemand beroven (beide 2% van de jongens). Inbreken is ook een delict dat hoofdzakelijk door jongens wordt gepleegd (5% jongens versus 1% meisjes).

Op basis van de twaalf gedragingen hebben wij de scholieren opgedeeld in drie groepen: zij die zich niet schuldig hebben gemaakt aan overlast of strafbaar gedrag, zij die zich schuldig hebben gemaakt aan overlast en /of lichtere vergrijpen en zij die zich schuldig hebben gemaakt aan zwaardere vergrijpen.

Als we de jongens en meisjes per woongemeente bekijken, dan blijkt dat jongens die in Goes wonen zich minder vaak schuldig maken aan lichtere vergrijpen dan leeftijdsgenoten woonachtig in andere gemeenten. Jongens uit de gemeente Borsele geven juist vaker aan lichtere vergrijpen te plegen. Het gaat bij de jongens uit Borsele voornamelijk om het zonder helm op een brommer (mee)rijden en het rijden met een opgevoerde brommer. Meisjes die wonen in de gemeente Tholen, Sluis, Hulst en Borsele maken zich naar eigen zeggen minder vaak schuldig aan lichtere vergrijpen. De meisjes uit Reimerswaal geven aan zich hier vaker schuldig aan te maken (specifiek gaat het daarbij om het rijden op een brommer zonder helm). Er zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes van verschillende woongemeenten wat betreft het aantal zwaardere misdrijven dat zij hebben gepleegd.

Schoolsoort

Tussen scholieren van verschillende schoolsoorten bestaan grote verschillen. Van de VMBO-leerlingen rijden er drie keer zo veel brommer zonder helm dan de leerlingen van het VWO (26% versus 8%) en rijden er acht keer zo veel met een opgevoerde brommer (23% versus 3%). Daarnaast geven VMBO-ers vaker dan VWO-ers aan dat zij in het afgelopen jaar iemand hebben lastig gevallen of uitgescholden (40% versus 22%), voor overlast of problemen hebben gezorgd (32% versus 13%), iets hebben gestolen zonder in te breken (9% versus 3%) en iets kapot hebben gemaakt (40% versus 27%). Bij geweldspleging, het iemand slaan of schoppen, zijn de verschillen tussen VMBO en VWO vergelijkbaar (iemand geslagen of geschopt door 29% van de VMBO-leerlingen en door 19% van de VWO-leerlingen).

1. Zie ook Van der Laan & Blom, 2011. Jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010. Den Haag: WODC.

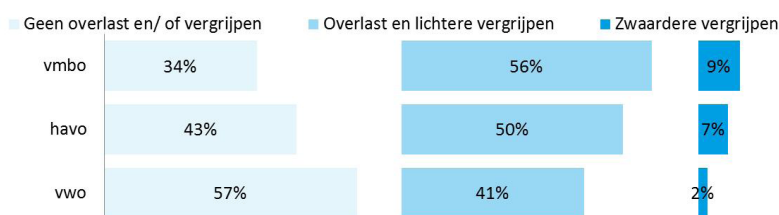
2. Uit recent onderzoek van het WODC en het CBS blijkt dat het aantal minderjarige daders is afgenomen in de afgelopen jaren. Zie: Van der Laan & Goudriaan, 2016. Monitor jeugdcriminaliteit. Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1997 tot 2015. Den Haag: WODC, CBS.

Factsheet Dingen die niet mogen

Bij de zwaardere vergrijpen zijn er ook opvallende verschillen te zien. Ongeveer één op de vijftwintig leerlingen van het VMBO heeft naar eigen zeggen in de voorbije twaalf maanden ergens ingebroken (4%), één op de twintig heeft iemand afgeperst (5%), en eveneens één op de twintig heeft drugs verhandeld (5%). Dit zijn gedragingen die niet of nauwelijks voorkomen bij leerlingen van het VWO.

De havoleerlingen nemen telkens een middenpositie in tussen VWO en VMBO.

Figuur 4: Overlast en vergrijpen door Zeeuwse VWO-, HAVO- en VMBO-scholieren, 2015 (%)

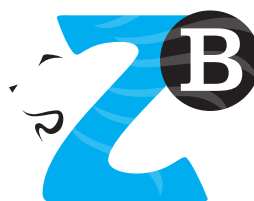

COLOFON

Samenstelling:
Herman Braat
Ruben de Cuyper

Deze factsheet is samengesteld door ZB| Planbureau - Jeugdmonitor Zeeland in (mede) opdracht van de Provincie Zeeland en de dertien Zeeuwse gemeenten.

maart 2016

ZB| Planbureau
en Bibliotheek
van Zeeland

Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg
Postbus 8004
4330 EA Middelburg
www.dezb.nl